

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1983

BRNO 1985

K. Nevařil z Uherského Brodu, který v současné době spravuje usedlost čp. 21 nám předal zlomky lineární keramiky. Nelezl ji při vykopání pařezu v přední části humna.

Dne 16. dubna jsme zjistili, že ve střední části obce, cca 300 m západně od místa nálezů depotů, se uskutečňují rozsáhlé pozemní práce - skryvka ornice a výkop septiku, související s výstavbou nákupního střediska družstva Jednota. Na ploše výkopu jsme zjistili a dne 8. května zdokumentovali pět objektů, z nichž dva náležejí do mladší fáze lineární keramiky, jeden byl lengyelický, jeden náležel do období lidu popelnicových polí a jeden reprezentovala zahloubená část usedlosti z 16. a 17. stol.

Zjištěná lokalita se nachází ve středu obce severně od státní silnice Uherské Hradiště - Uherský Brod - Trenčín. Zaujímá část druhé pravobřežní terasy Olšavy a současně leží na první levobřežní terase Pašovského potoka /Holomná/. Ze zjištěných nálezů zaujme soubor zčásti defektních nádob /okřín, rozevřená kalichovitá mísa, osudí, šálek, hrnec-latka/ a bronzové jehlice z jámy č. 5, který datuje J. Nekvasil do přechodní fáze mezi mohylovou a lužickou kulturou.

Feststellungs- und Rettungsaktionen in Drslavice /Bez. Uh. Hradiště/. Am 7. Mai 1983 fand die geophysikalische Untersuchung /Metall-detektor/ der Fläche statt, auf der die Depots Drslavice I und II gefunden wurden, die die Möglichkeit der Existenz einer weiteren Hortung von Bruchstücken bronzener Gegenstände beglaubigen sollte. Das Ergebnis der Untersuchung war negativ. K. Nevařil aus Uh. Brod, der das Anwesen Nr. 21 verwaltet, übergab uns Bruchstücke junger Linearbandkeramik /Notenköpfe/, die er unweit der Fundstelle von Depot Nr. 1, beim Entfernen eines Baumstrunkes, ausgegraben hat.

Etwa 300 m westlich von der Fundstelle beider Depots, stellten wir, auf der für den Bau eines Einkaufszentrums der Genossenschaft Jednota vorbereiteten Fläche, fünf gestörte Objekte aus der Zeit der Linearbandkeramik, der Lengyelkultur, der Urnenfelderkultur /Hügelgräber-Lausitzer Übergangsphase/ und aus dem 16. - 17. Jh. fest.

OSADA U NAHOŠOVIC /okr. Přerov/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

V září 1983 probíhaly rozsáhlé meliorační práce v jižní části katastru obce Nahošovice /okr. Přerov/. Při nich bylo narušeno šest polozemnic o půdorysu cca 4 x 4 až 3 x 6 m. Objekty byly zapuštěny 35 - 40 cm pod úroveň ornice a vyplňovala je sytá černá popelovitá hlína. Ze zásypu byl získán pouze střeškový atypický materiál, který upomíná na keramiku z období lidu popelnicových polí /platěnická kultura ?/ nebo na tzv. bařbarskou keramiku z období římského imperia.

Lokalita se nachází přibližně 500 m od jižního okraje obce, východně od okresní silnice Dřevohostice - Nahošovice - Hradčany - Pavlovice.

Niederlassung bei Nahošovice /Bez. Přerov/. Bei Meliorationsarbeiten wurde südlich der Gemeinde eine Ansiedlung aus der jüngeren Bronze - und aus der römischen Kaiserzeit erfasst.

SÍDLIŠTĚ U SUŠIC-KUDLOVA /okr. Přerov/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

Spolupracovník opavské expozitury AÚ ČSAV Brno Stanislav Šromota-Kudlovský ze Sušic-Kudlova upozornil autora na výskyt pravěkého materiálu v poloze Sušice-Předlibuší.

Lokalita se nachází na první levobřežní terase potoka Libuše. Nálezy, zejména zlomky keramiky lidu s lineární keramikou a lidu popelnicových polí, se koncentrují 300 - 400 m západně od mostu přes potok, přes nějž vede okresní silnice Radslavice - Sušice - Nové Dvory - Lipník nad Bečvou. U mostu se napojuje na silnici cesta k nedaleké samotě - mlýnu Kudlov.

Siedlung bei Sušice-Kudlov /Bez. Přerov/. In der Feldflur Předlibuší, unweit der Einöde Sušice-Kudlov /Bez. Přerov/, stellte St. Šromota Spuren einer Besiedlung der Träger der Linearbandkeramik und aus der Urnenfelderzeit fest.

TERRAINBEGEHUNG AUF DER LOKALITÄT UHERSKÝ BROD - KYČKOV /Bez. Uherské Hradiště/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

Im Rahmen der regelmässigen Verfolgung des Standes prähistorischer Lokalitäten, wurde eine Oberflächenuntersuchung der bekannten Niederlassung Uherský Brod-Kyčkov durchgeführt. Bei der Besichti-

gung der Lokalität hat sich erwiesen, dass die bei Meliorationsarbeiten in den siebziger Jahren erfassten Objekte, besonders alle drei Kreisformationen, sich auf der Oberfläche farblich nicht abheben. Bei der Begehung hat man Material gewonnen, das in den Zeitabschnitt des späten Lengyels, der kannelierten Keramik und der Horákovcer Kultur angehört.

TŘETÍ ETAPA ZÁCHRANNÉHO VÝZKUMU VE VELKÝCH HOŠTICÍCH /okr. Opava/

Vratislav Janák, AÚ ČSAV Brno

Od března do září r. 1983 probíhala třetí etapa záchranného výzkumu při nové výstavbě na východním okraji Velkých Hoštic v opavském okrese. Mnohakulturní lokalita, výstavbou narušovaná, je již několik let systematicky sledována pracovníky opavské expozitury AÚ ČSAV Brno¹. V tomto roce se skrývala ornice na trasách budoucích místních komunikací a na třech parcelách individuálních stavebníků. Celkem byla /strojově/ skryta plocha cca 2 700 m²; skrývka ale zčásti nepřesáhla úroveň ornice, takže objekty byly zkoumány na ploše cca 1150 m², na zbytku prováděny jen sběry.

V této sezóně bylo zjištěno celkem 56 sídlištních objektů /počítáme-li za jeden objekt i soujámí různých kultur/ a dva kostrové hroby. Oba hroby byly prozkoumány úplně, rovněž 40 sídlištních objektů, 3 sídlištní objekty byly prozkoumány částečně, 7 ovzorkováno a 6 jich bylo zničeno dřívě, než bylo možno zasáhnout. Objekty doložily osídlení kultury s lineární keramikou /dále LnK/, lengyelského kulturního okruhu /ve dvou sídlištních horizontech/, bolesázské skupiny kultury s kanelovanou keramikou /dále KK/, kultury platěnické a mladohradištního období. Sběrem na odkryté ploše, příp. v obsahu mladších objektů, byl zjištěn keramický materiál náležející kultuře zvoncovitých pohárů a střední době hradištní, jeden málo typický střep robený na kruhu lze snad přisoudit pozdní době římské nebo období stěhování národů.

V nálezích z objektů obecně převládá keramika; v neolitických a eneolitických je početná i štípaná industrie, též těrky, "zátěže" a kamenná industrie podobného rázu. Broušená a hlazená kamenná industrie se však objevila jen v ojedinělých zlomcích a kromě parohového sekeromlatu z /lengyelského/ obj. 12/83 nebyla - podobně jako dřívě - zjištěna prakticky žádná industrie kostěná či parohová.

Ve výzdobě keramiky z objektů k. s LnK převládá "notová značka", ale shledáme zde také výzdobné prvky železovské skupiny a ojediněle i šáreckého typu. Podle toho musíme datovat osídlení k. s LnK na lokalitě do pozdní, "šárecké" fáze.

Lengyelské objekty v sezóně 1983 početně naprosto převládaly. Výzkum doložil dva lengyelské sídlištní horizonty, které rozbor keramického materiálu umožňuje datovat a do značné míry postihnout jejich územní relace. Pro keramickou náplň staršího /I/ horizontu je charakteristická synkreze dvou složek, odrážející pravděpodobně složení démické. Převládá složka kultury s moravskou malovanou keramikou /dále MMK/, odpovídající počátku fáze IIa moravské systematiky, kterou doplňuje mnohem slabší složka fáze IVb kultury s vypíchanou keramikou jihopolského rázu. Kromě toho jsou ve výzdobě patrné nečetné, ale nesporné vlivy krakovské skupiny kultury malické. Ke staršímu horizontu náležejí též oba kostrové hroby. Z hrobu č. 1 /byl zapuštěn do objektu k. s LnK/ bylo možno zjistit jen nepatrnou část hrobové jámy a nedochovala se ani kostra; dle uložení mlodará /tři nádoby, jedna z nich s vypíchanou výzdobou/ a pravděpodobné orientace hrobové jámy byl jeho ritus velmi podobný ritu blízko ležícího hrobu č. 2. V hrobě č. 2 byla v oválné jámě, orientované JV-SZ, špatně dochovaná skrčená kostra na levém boku, v JZ části jámy opět tři nádoby /jedna s vypíchanou výzdobou/ a 2 těrky. Horizontu I v Hošticích odpovídají některé lokality na Opavsku a na Vratislavsku; v budoucnu snad z nich bude možno vytvořit územní skupinu, představující nejstarší lengyelské osídlení Slezska.

Mladší /II/ sídlištní horizont náleží kulturně již zcela do rámce k. s MMK a lze jej datovat na sám počátek fáze IIb, příp. na přechod fáze IIa/IIb dle moravské systematiky. Vymyká se ze svého zeměpisného prostředí a velice blízko má zejména k soudobým lokalitám na Uničovsku /Uničov-"Šibeník", Troubelice, etc./ . Při současném stavu výzkumu nelze prozatím rozhodnout, zda představuje enklávu k. s MMK v území lengyelské skupiny otické, či zda bude nutno území vlastní k. s MMK v mladším stupni rozšířit až na Opavsko.

Mezi bohatými nálezy z lengyelských objektů obou horizontů vynikají poměrně četné zlomky antropomorfní plastiky - v této zeměpisné oblasti je to jev zcela výjimečný - a některých zvláštních keramických předmětů /zlomek modelu domu, zlomek modelu "trůnu", kornoutkovitý závěsek etc./.

Dva objekty náležely bolesázské skupině k. s KK. Poskytly pěknou kolekci keramiky; mezi štípanou industrií vyniká drobná plošně retušovaná sekera z tmavého rohovece, druhotně upravená z přeražené sekery větší. Tři objekty platěnické /mezi nimi též destrukce pece/ náležely do mladšího období této kultury /R HD/. Poskytly jen chudý keramický materiál.

Jeden objekt byl mladohradištní. Jeho tvar a funkci se nepodařilo určit, protože byl zapuštěn do staršího objektu k. s LnK. Keramický materiál je možné datovat do druhé půle 12. stol.; podařilo se z něho rekonstruovat hrnc s válcovitým hrdlem, který ukazuje na vztahy k území dnešní PLR.

Vzhledem k plánované stavební aktivitě měl by výzkum lokality pokračovat i v následujících letech.

Poznámka:

1 Zeměpisné a geologické poměry na lokalitě a výsledky předchozích etap, viz u J. Pavelčíka, Přehled

P ŘEHLED V Ý Z K U M Ů 1983

Vydává:	Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor:	akademik Josef P o u l í k
Redaktoři:	Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Řihovský
Překlady:	Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby:	A. Krechlerová /pokud není na tabulce uveden jiný autor/
Na titulním listě:	stříbrné nákončí opasku z kostrového hrobu z období stěhování národů v Boroticích /okr. Znojmo/
Tisk:	Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo:	ÚVTEL - 73332
Vydáno jako rukopis:	400 kusů - neprodejně